

BONNIER
CARLSEN

Musse & Helium

LÄRARHANDLEDNING
DEN HEMLIGHETSFULLA VÄRLDEN

CAMILLA BRINCK

REKOMMENDERAS FÖR FK-ÅK 3
HANDLEDNING AV MALIN WEDSBERG

INLEDNING

Börja med att kort repetera vad som hände i böckerna i första serien: *Mysteriet med hålen i väggen, Jakten på Guldosten, Äventyret i Lindrizia, I Duvjägarnas klor och Den sista kampen.*

Musse och Helium är två små syskonmöss som bor hemma hos människan Camilla. En dag hittade mössen ett hål i väggen, det ledde dem till Djurriket. Där fick Musse och Helium veta att de egentligen är prins och prinsessa och deras föräldrar är de mystiskt försvunna kungen och drottningen. Musses och Heliums uppdrag var att rädda invånarna i Djurriket från de onda Duvjägarna. För att lyckas med det måste de hitta Guldosten.

Musse och Helium följde sina föräldrars spår, men det visade sig att det var inte det lättaste. Hela tiden mötte de nya faror och onda varelser. Men de fick också nya vänner som hjälpte dem, som katten Sigge, varulven Ta-ta, grislejonet Charlie, Tant Gamelina, Trolle-Rätta och Lille-Fjun.

När vi lämnade Musse och Helium hade de äntligen lyckats med sitt uppdrag att finna Guldosten och rädda sitt Kungarike från de onda Duvjägarna. Det firade de stort med sina vänner i Djurriket. Men precis innan de skickades tillbaka hem till Camilla uppe i Människovärlden, så berättade Trolle-Rätta att han misstänkte att Musses och Heliums mamma och pappa, som fortfarande är borta, har färdats genom ett slukhål som bara leder åt ett håll. Alltså är de fast någonstans, utan en chans att kunna ta sig till Djurriket igen. Musse och Helium tror att de är i Människovärlden. Kanske tog de chansen att åka dit i hopp om att finna sina älskade barn. Kommer de någonsin att återförenas? Det återstår att se . . .

TEMA

Teman i berättelsen är inte bara spännande äventyr och mystik utan också vänskap, godhet, samarbete, nyfikenhet, rätt och fel, att våga gå sin egen väg och göra det man tror på.

VÄRDEGRUNDSARBETE

Enligt Lgr 11 är skolans mål är att varje elev:

- *kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstagande grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personlig erfarenhet.*
- *respektera andra människors egenvärde.*
- *tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor.*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och*
- *visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.*

Böckerna om Musse och Helium passar utmärkt att ha som grund och utgångspunkt i värdegrundsarbete. Övningar och uppgifter kring värdegrundsarbete hittar du i lärarhandledningarna till de övriga böckerna om Musse och Helium. De tränar vi-känsla, grupp-känsla, samarbete, empati och trygghet, stärker elevernas själv-känsla och självförtroende och är till hjälp i arbetet mot utanförskap och mobbing. Tänk på att det viktiga i samarbetsövningar inte är vad den enskilde individen gör eller säger, det är samarbetet i gruppen som ska stå i fokus. Handledningarna hittar du på: www.musseochhelium.se.

Boken **DEN HEMLIGHETSFULLA VÄRLDEN** tar också upp ämnen som positivt tänkande, stress, hur man blir trygg i sig själv och hur man visar känslor med kroppen. Under rubrikerna **Tänk positivt**, **Avslappnings- och andningsövningar** och **Visa känslor med kroppen** hittar du tips på övningar som passar att göra med eleverna för att stärka deras självkänsla och hjälpa dem att fokusera och slappna av.

Den här handledningen innehåller också övningar som ska hjälpa dig att få dina elever att utveckla sin **läsförståelse**, och därmed sin **läslust**, genom att arbeta med **ordförståelse**, träna på att använda **läsförståelsestrategier** och att göra **textkopplingar**.

Ord- och läsförståelseuppgifter samt små faktarutor som anknyter till texten hittar du på sidan 8 - 25.

MUSSE OCH HELIUM SOM LJUDBOK

DEN HEMLIGHETSFULLA VÄRLDEN finns som ljudbok inläst av Morgan Alling. Ljudboken breddar möjligheterna att arbeta med Musse och Helium på en mängd olika sätt, t.ex:

- Börja med att lyssna på ljudboken. Eleverna får själva fantisera kring hur alla figurer och miljöer ser ut. Visualisera – måla, rita, skapa och berätta för varandra hur era inre bilder gestaltar sig. Diskutera vad spännande det är att man ser olika bilder, hur man tolkar röster och berättelser. Sedan blir det intressant att titta på bilderna i boken och jämföra dem med elevernas versioner, här kommer ytterligare en tolkning: illustratörens.
- Lyssna på ljudboken samtidigt som ni tittar på bilderna i den tryckta boken, alternativt bildspelet, se nedan.
- Börja med att läsa boken. Ta det sedan ytterligare ett steg och låt ljudboken vara grunden till en dramatisering där eleverna får skriva ner replikerna och sedan turas om att spela de olika rollerna. Hur låter de små mössen när eleverna tolkar dem? Kom ihåg – inget är rätt eller fel. Lägg till egna ljudeffekter.

LYSSNA OCH LÄS PÅ MUSSE OCH HELIUMS FÖRSTA ÄVENTYR!

I den första serien om Musse & Helium finns det två olika ljudboksversioner:

1. Morgan Alling som på ett fenomenalt sätt läst in alla fem kapitelböcker.
2. En dramatiserad och dialogdriven ljudsaga i fyra säsonger, med 20 olika karaktärer/röster, filmmusik och ljudeffekter.

Berättelsen om deras jakt på guldosten är sig lik i de båda versionerna, men många detaljer skiljer sig åt mellan ljudsagan i fyra delar, och det som sedan blev ett äventyr i fem delar.

MUSSE OCH HELIUM SOM BILDSPEL

Ladda ner bildspelet med alla bilder i PDF-format, för att använda tillsammans med högläsning av boken. Alla bildspel hittar du på www.musseochhelium.se.

**FÖRUTOM HEMSIDAN, MUSSEOCHHELIUM.SE,
HAR MUSSE OCH HELIUM ÄVEN
EN YOUTUBE- OCH TIKTOK-KANAL**

LÄSFÖRSTÅELSE

Exempel på läsförståelsestrategier kan vara att förutspå handlingen, utreda nya ord och uttryck, ställa frågor till texten, klargöra otydligheter och sammanfatta textinnehåll. Men kom ihåg, det är textens innehåll som är det viktiga, inte själva strategin. Fokus ska ligga på textens innehåll.

Textkopplingar är också ett utvecklande arbetssätt för att göra texten tydlig för eleverna. Under läsningen stannar man upp och jämför texten med andra liknande texter – *text till text-koppling*, jämför texten med egna erfarenheter – *text till mig själv-koppling*, jämför texten med världen utanför – *text till världen-koppling*.

Det är du som pedagog som introducerar och modellerar. Ett exempel på att modellera kan vara att ”tänka högt”, att berätta för eleverna hur Du tänker och känner när ni läser en text. Lärare och klass har en dialog om textens innehåll. Textsamtalen ska vara strukturerade och tydliga, alla ska kunna delta på sin nivå. Läs högt och läs i par, diskutera och reflektera tillsammans! Vikten av gemensam läsning och högläsning kan inte nog betonas. Genom de gemensamma läsupplevelserna får eleverna verktyg som de sedan kan använda i det egna läsandet.

Alla övningar i handledningen delas in i vad man kan göra före läsningen, under läsningen och efter läsningen. Läsförståelsefrågorna är indelade i:

- *På raderna* - svaret står i texten.
- *Mellan raderna* - här handlar det om att kunna dra egna slutsatser och läsa ”mellan raderna”.
- *Bortom raderna* - här tänker man själv vidare och reflekterar över texten.

Läsförståelseövningar hittar du under varje kapitel.

FÖRE LÄSNINGEN

- Titta tillsammans på bokens omslag. Titta på bilden, läs titeln. Vad tror ni boken kommer att handla om? Vad kan ”Den hemlighetsfulla världen” vara för någon värld? Be eleverna att motivera sina svar, t.ex. genom att du modellerar och motiverar varför du tycker och tror så eller så eller fråga ”Varför tror du det?” ”Hur tänker du nu?”.
- På omslaget står det Camilla Brinck. Varför står det namnet här? Vem är hon?
- Repetera (eller sammanfatta om ni inte läst tidigare böcker) vad som hänt med hjälp av texten på s. 3.
- Gå igenom bokens viktiga karaktärer som det berättas om på s. 4-5 i boken. Vilka kommer eleverna ihåg från tidigare böcker? Saknas någon? Har det tillkommit någon ny?

- Förbered läsningen inför varje kapitel genom att gå igenom svåra ord och uttryck – se nedan under respektive titel. Men tänk också på att vissa ord förklaras bäst i sitt sammanhang och kan vara bättre att ta upp UNDER läsningen.

UNDER LÄSNINGEN

Gör textkopplingar. Vid högläsning, stanna upp vid lämpliga tillfällen och gör kopplingar till:

- andra texter: Påminner det här om något annat vi läst? Berättelser med djur som kan prata, djur och människor som är kompisar, sagor där figurerna besöker andra världar.
- elevernas egna erfarenheter: kompisar, relationer, skogen, naturen, lika/olika, fantasier.
- världen utanför: ont/gott.

Läser barnen självständigt, arbeta på samma sätt och diskutera t.ex. efter varje kapitel eller ett stycke i kapitlet som du förutbestämt.

- Be eleverna stanna upp i sin läsning om det är något de inte förstår och fråga dig eller en kompis.
- Be eleverna ringa in (alternativt skriva dem eller räcka upp handen för att fråga) ord som är svåra att läsa eller förstå och diskutera dem allt eftersom.
- Be eleverna att pröva läsa om en mening eller ett stycke de inte förstod.

EFTER LÄSNINGEN

- Låt eleverna svara på läsförståelsefrågorna, se nedan. Låt eleverna formulera egna frågor. **Diskutera** frågor och svar tillsammans. Många av de öppna frågorna har inga givna svar utan finns där för att väcka tankar och göra reflektioner ihop i klassen och leder också till fortsatta diskussioner. Vid de frågor som passar extra bra att samtala kring och diskutera finns en **rosa textrad**. Använd er gärna av EPA-metoden, se s. 11.
- Låt eleverna sammanfatta texten. Prata tillsammans om hur den började, vad som hände sedan och hur den slutade. Detta kan vara ett enskilt kapitel, men även hela boken när ni läst klart.

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

(i respektive kapitel)

MOT NYA ÄVENTYR – som bortblåst, befann sig, anonym, underlättar, garanterat, kände sig splittrad, involverad, vara skälet till, avfärdade idén, amberfärgat, fasaden, definitivt, glipa, briljanta, position, gå tillväga, håller hus

KATTPISS OCH LEJONBAJS – föregående, hajade till, försäkra sig om, exalterad, kopior, perspektiv, hyss, geni/genialiskt, hellre än bra

TVÅ DAMMIGA VÄNNER – manisk, förnärmat, levt sida vid sida, instämde, instämmande, stand in, vara på vår vakt, hantera reflektat, utan att blinka, vi har ingen tid att förlora, farstun

EN MAGISK GÅVA – fascinerat, stumma av förundran, garanterat, i ren desperation, tids nog, blomma ut (i form av en egenskap), beklaga sorgen, hålla oss på vår kant, bege sig, drog sig tillbaka, prompt, agerar, spontanitet, kvaliteter, kreativitet, en sak i sikte

DRONTAKLUMPEN – föremålet, skeptiskt, smickrad, yra om, fönsterblecket

EN DOFT AV MÖK – komplimangen, hänförda, sist men inte minst, oberörd, noterat, passera, säkerhetstänket, överväldigande, ofantligt, tidsödande, mellanhandsinformation, trollbundna, vyn (vy)

MUMMAS DELI – relativt, upprymt, gestikulerade, slowmotion, saliv, paralyserade, skyddad verkstad, inhägnad, vaksam, vara på sin vakt, benägen, ologiskt, världsvana,

FIENDE ELLER VÄN – utan större framgång, olycksbådande, ståtlig, stod klistrad mot, reste ragg, konfunderat, spejare, vittnar om, kontaktnät, diskret, omdöme, attityd, grundade sig i, beteende, diggar, kroppsspråk, inställsamt

PANNKAKSTUNNELN – erfarna, chocken hade lagt sig, hektiska, individer, tvärnitade, anmärkningsvärt, exalterat, terrorn, spelade i olika stämmor, stenplåt, optimala, ingen återvändo, fascinerad

STUPET – mängder, relation, respekterar, färdmedel, lirkade upp, kapslade in, sköta snacket, synade

ZOODALIEN – tillfreds, hajade till, har äran, inte lönt, misstog sig, undanhållit, konvent, lyser med sin frånvaro, unik, skynda långsamt, drog efter andan

STOR TRUT – viss mån, förolämpad, allt som står i vår makt, berörd, oberörd, ljudvåg, omslöt, förväntat sig, frilla, flackade med blicken, förmåga, skeptiskt, köpa (med betydelsen "acceptera"), resonemanget

MÅ-BRA-GLOBEN – odiskret, hint, hantera, fokuserar, miniatyrhus, tolkningsfråga, gastade, demonstrativt, respons

DEN ÅLANDE FÅGELN – vara passande, utomordentligt, kommentar, en ytterst märklig syn,

STJÄRTFJÄDERN OCH FJÄRTEN – klippavsats, ta miste, bedyrade, ego, komiska, farofyllda, stillat sig, får nys om, fuffens

SYLVASSA TÄNDER – sylvassa, motvilligt, fylldes av stundens allvar, kittlade retligt, till havs, oändligt, horisonten, synvilla, reste ragg, försäkra sig om, sa han sammanbitet, blottade sig, krabater, timing, tappade höjd, ett hopp tändes, bedrövat, skadeglad

EN KISSANDE Ö – kal, dovt, strandad, klotögd, myt, tagen (betydelsen påverkad), sop-pa-torsk, slutdestination, flackande med blicken, kalla kårar, megafon, undanmanöver, uppenbarligen

BULLDOZERS HÖGKVARTER – graciös, till synes, köra hårt mot hårt, titlar, mot förmodan, omgivningen, stod på helspänn, siluett, spelat dem ett spratt

EPA-METODEN

EPA-metoden EPA, som står för Enskilt, Par och Alla, och är en bra metod att arbeta med i alla ämnen. Syftet är att stärka kommunikationen mellan eleverna och aktivera deras tänkande. Metoden ökar barnens självförtroende och visar att allas röst och åsikter har betydelse. Som steg ett får eleverna tänka enskilt och själva formulera sig (skriftligt, i bild eller vad som passar det aktuella ämnet eller den aktuella frågan), därefter arbetar de i par för att träna sig i att föra en dialog och argumentera. Till sist diskuterar alla i helklass. Använd er gärna av EPA när ni arbetar med läsförståelsefrågorna till **DEN HEMLIGHETSFULLA VÄRLDEN**.

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

(i respektive kapitel)

MOT NYA ÄVENTYR

- **Diskutera tillsammans:** Första meningen i den här boken är "Ibland blir saker och ting inte som man tänkt sig." Vad är det som inte som inte blivit som Musse och Helium tänkt sig? (på raderna)
- Händer det dig ibland, att något blir på ett sätt som du inte alls hoppats på eller tänkt att det skulle bli? (bortom raderna)
- Vad har Camilla läst om i tidningen? (på raderna)
- En kvinna som uttalat sig i tidningen vill vara anonym. Vad menas med det? (bortom raderna)
- Varför vill kvinnan i tidningen vara anonym? (mellan raderna)
- Musse känner sig splittrad inför att ge sig ut och leta efter sina och Heliums föräldrar, han både vill och inte vill. Vad är det som gör att han vill stanna hemma? Vad är det som gör att han vill ge sig iväg och leta? (på raderna)
- Varför tror Helium att föräldrarna kan vara kvar i Människovärlden? (mellan raderna)
- Varför kan föräldrarna hamnat i Människovärlden, tror Helium? (på raderna)
- Musse och Helium blir varma i hjärtat när de tänker på sin vän Molo. Känner du någon eller några som du blir varm i hjärtat när du tänker på? (bortom raderna)
- Hur lyckas Sigge ta sig upp för stuprännan utan att ramla ner? (på raderna)
- Varför tycker Musse och Helium att det är bra att Sigge ska följa med och leta efter föräldrarna? (på raderna)
- Varför låtsas Musse och Helium sova djupt när Camilla kommer in i garderoben? (mellan raderna)
- Varför vill inte Sigge att Camilla ska upptäcka honom? (mellan raderna)
- Varför låter inte namnet Bulldozer som om det tillhör en trevlig typ? (mellan raderna)
- Vad ska katten Vildklo hjälpa Musse, Helium och Sigge med? (på raderna)

Vad är ett slukhål?

Ett slukhål är ett hål i marken där vatten rinner bort genom jorden. Ett slukhål kan vara litet som en fotboll och se ut som ett vanligt hål i marken. Det kan också vara stort, jättestort. Och många meter djupt. Ett sådant hål kan sluka en hel bil. Vissa slukhål skapas i naturen, de hålen är väldigt ovanliga i Sverige. Andra slukhål har blivit till på grund av oss människor, till exempel vid vägbyggen där vattnet inte kan rinna bort vid häftiga regnväder.

Ett slukhål kallas också för instörtningdolin. Gissa varför?

Vad är en bulldozer?

En bulldozer är en stor och stark maskin, en schaktmaskin, med larvfötter. Den används till exempel till att flytta jord och att jämna ut marken med.

KATTPISS OCH LEJONBAJS

- Musse hatar att borsta tänderna. Gillar du det? Vad händer om man inte borstar sina tänder? (bortom raderna)
- Varför och vid vilka tillfällen brukar Musse säga ”kattpiss och lejonbajs”? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vad är en snäll svordom? Kom på egna snälla svordomar! (bortom raderna)
- Vad tycker du om Sigges idé att tillverka pappdockor för att lura Camilla? Kommer det att fungera? (bortom raderna)
- Vad menar Sigge med att de ska ”vinna lite tid” genom att göra pappdockekopior av Musse och Helium? (mellan raderna)
- Musse har talang för att sy. Det finns många olika talanger. Kan du komma på några? Vilken är din önsketalang? (bortom raderna)
- Musse ”tokskrattar”. Vad är det för slags skratt? Kan man skratta på flera olika sätt? Vilka? (bortom raderna)
- Varför vill inte Trolle-Råtta att Sigge ska avslöja för sin ägare att han kan prata och förstå människospråk? (mellan raderna)
- Hur löser Musse och Helium problemet att Camilla ska avslöja att det är pappdockor som ligger sängarna? (på raderna)

TVÅ DAMMIGA VÄNNER

- Vad är en dammråtta? Finns det dammråttor hemma hos dig? Har du sett några i skolan? (bortom raderna)
- **Gör tillsammans:** Gå på dammråttajakt i skolan! Tips: kolla under låga bord och skåp och i hörn.
- **Diskutera tillsammans:** Musse och Helium var rädda för Dusty och Puffy innan de lärde känna dem. Och dammråttorna trodde att Musse och Helium var farliga. Men när de började prata med varandra förstod alla att ingen var farlig. Varför är det så viktigt att våga prata och lära känna dem som man tror är läskiga eller annorlunda på något sätt? (bortom raderna)
- Hur blir dammråttor större och starkare? (på raderna)
- Varför är inte Dusty och Puffy vana vid att få beröm? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** På vilket sätt tänker Dusty positivt? Kan du ge exempel på positivt tänkande? Kan t. ex. vara när man ska lära sig något nytt. Hur kan det då hjälpa att tänka positivt? Hur kan man fylla på ”må-bra-kontot” i kroppen med positiva tankar? (bortom raderna)
- Varför måste Musse och Helium vara extra försiktiga när de ska ut på uppdrag i Människovärlden? (på raderna)
- Varför är det farligt för dammråttorna att lämna Camillas lägenhet? (på raderna)
- Varför kan det vara så viktigt att Musse och Helium inte tappar bort sina specialsydda ryggsäckar? (mellan raderna)

EN MAGISK GÅVA

- Vad är det som gör att Helium misstänker att Tant Gamelina känner till mössens planer på att ge sig ut på ett nytt äventyr för att hitta sina föräldrar? (på raderna)
- ”Får endast användas vid nödsituationer.” står det på den röda kulan i Heliums ryggsäck. Vad kan en nödsituation för Musse och Helium vara? Kan du ge exempel på nödsituationer i vår värld? (bortom raderna)
- I Musses ryggsäck ligger ett meddelande från Trolle-Råtta. Vad står det på lappen och vad kan Trolle-Råtta mena med det? (på/mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Musse tycker det är orättvist att han får en lapp i sin ryggsäck medan Helium får en magisk kula. Vad tycker du? Är det alltid rättvist? Måste allt vara rättvist? (bortom raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Puffy tycker att Musse ska vara glad över att han får ett fint brev från Trolle-Råtta. Det betyder ju att Trolle-Råtta bryr sig om honom. Varför är det så viktigt att få känna att någon bryr sig? Hur kan man visa andra att man bryr sig om dem? (bortom raderna)
- Dusty och Puffy saknar sin Damm-Mästare, men de blir ändå glada när de tänker på honom. Kan man både vara ledsen över att någon är borta och glad för att man fått känna den som dött eller kanske flyttat långt bort? (bortom raderna)
- Camilla har lärt Musse och Helium att de ska fråga vad andra vill, inte gå omkring och tro vad andra tänker och tycker. Varför är det bättre att prata med varandra än att bara gissa sig till vad andra vill? (bortom raderna)
- Vad är det i Musses sätt att vara som både kan ställa till lite problem men som också är hans styrkor? (på raderna)

DRONTAKLUMPEN

- Varför säger Musse och Helium till Camilla att de vill leka ”tysta leken”? (mellan raderna)
- Hur kommer det sig att Camilla klistrat fast tändstickor på ytterdörren? (på raderna)
- Hur gör Sigge för att öppna och stänga dörrar? (på raderna)
- Varför kan Dronta vara bra att ha med sig när de ska ut och leta efter Musses och Heliums föräldrar? (mellan raderna)
- Tror du att Camilla kommer att upptäcka att det är pappdockor i Musse och Heliums lekhörna? Och vad kommer att hända då?
- Vem är fru Snok? (på raderna)

EN DOFT AV MÖK

- Hur gör Dronta när hon tackar Helium för en komplimang? (på raderna)
- Hur gör du när du tackar för en komplimang eller får beröm? (bortom raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Hur och när kan man ge komplimanger? Varför är det viktigt att kunna ge beröm? Varför är det viktigt att få beröm? (bortom raderna)
- Varför vill inte Musse gå genom avloppet? (mellan raderna)
- Hur kommer det sig att marken ovanför skakar när Musse, Helium och Sigge går genom avloppsröret? (på raderna)
- Varför tycker inte Sigge att de ska lyssna på rykten utan ta reda på information själva? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Har du varit med om falska rykten någon gång, att det spridits information som inte var sann? Vad hände? Hur kan man undvika sådant? (bortom raderna)
- Staden som Musse, Helium och Sigge kommer fram till är både vacker och väldigt skrämmande att titta ut över. Hur kan något både vara fint och läskigt? Kan du komma på något sådant ställe? (bortom raderna)

MUMMAS DELI

- Varför tycker Musse och Helium att stadens alla intryck är otäcka? (på raderna)
- Varför tycker Sigge inte att staden känns skrämmande? (på raderna)
- Vad är Mummas Deli för ett ställe? (på raderna)
- När Musse och Helium möter den stora hunden känner de det som att tiden stannar och att händelsen spelas upp i slowmotion. Varför känner de så? (mellan raderna)
- Hur lyder Siggens regler om vad som kan vara farligt och vad som inte kan vara farligt? (på raderna)
- Helium tycker att regel nummer två känns onödig. Hur förklarar Sigge den regeln? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Siggens råd till Musse är att fokusera på andningen när han blir stressad. Blir du stressad ibland? Hur känns det i din kropp? Har du något knep för att bli lugn? (bortom raderna)

FIENDE ELLER VÄN

- Beskriv katten Vildklo. Ta hjälp av både texten och bilden på s. 96.
- Varför blir Sigge generad när han träffar Vildklo? (mellan raderna)
- Vad kallar Vildklo Musse och Helium för? (på raderna) Varför kallar hon dem så? (mellan raderna)
- Vad vill Sigge att Vildklo ska hjälpa honom med? (på raderna)
- Varför tror inte Vildklo att det är en bra idé att söka upp Bulldozer? (på raderna)
- Sigge tycker att Vildklo har en otrevlig attityd, men han är ändå trevlig mot henne. Varför är Vildklo inte stöddig tillbaka? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Hur tycker du att man ska bemöta kaxiga och stöddiga personer? Tror du som Vildklo att en otrevlig attityd kan bero på osäkerhet? (bortom raderna)
- Vildklos kroppsspråk förändras när hon får beröm. Vad är "kroppsspråk"? (bortom raderna)

PANNKAKSTUNNELN

- Hur kommer det sig att Vildklo blivit en vildkatt? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vad tycker du om Sigges idé att införa Djurkörkort? Vad skulle man behöva göra och kunna för att få ett sådant? (bortom raderna)
- Sigge får panik i den mörka gången. Hur känns panik och när panik som sprider sig i kroppen? (bortom raderna)
- Är du mörkrädd som Sigge? Vad kan man göra för att träna bort sin mörkräddhet? (bortom raderna)
- Varför få de inte ta bort en endaste bit av pannkakstapeten? Vad händer då? (på raderna)
- Varför kändes det som flera timmar att gå genom pannkakstunneln, fast det bara var en kort stund de gick där inne? (mellan raderna)
- Har du varit med om den känslan någon gång, att en kort stund känns som flera timmar? Vad hände då? (bortom raderna)

Fakta om kattdjur

Katten är vårt vanligaste husdjur. Det finns över en miljon tamkatter i Sverige. Katten har flera vilda släktingar: Lodjuret som faktiskt är en svensk vildkatt, lejonet som kallas för djungelns konung och tigern som är den största katten i världen. Andra vilda kattdjur är jaguaren, leoparden och geparden.

Vildklo är en vildkatt, det är en tamkatt som en familj övergivit. Det händer tyvärr ofta att människor gör så och då blir det väldigt svårt för katten att klara sig själv. Har man en katt man inte kan ta hand om så finns det något som heter katthem. Det är ett ställe där människor jobbar med att ta hand om hemlösa, övergivna och förvildade tamkatter.

STUPET

- Vildklo och Helium ger exempel på vad de tycker magi är. Vad tycker du är magi? (bortom raderna)
- Flickan som matar vildkatter älskar katter av en speciell anledning berättar Vildklo. Var är det för anledning? (på raderna)
- Fantisera att du var ett djur i ett tidigare liv, vilket djur var du? (bortom raderna)
- Varför verkar Vildklo nervös när Qantina kommer gående mot dem? (mellan raderna)
- Hur ser Musse på Vildklo att hon är nervös? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Hur kan man se på någon att hen är nervös? Hur kan man se att någon är rädd? (bortom raderna)

ZOODALIEN

- Vad är Quantina för djur och vilket djur i Människovärlden är hon släkt med? (på raderna)
- Beskriv Quantina med hjälp av texten och bilden på s. 126.
- Varför tycker inte Vildklo att det är någon idé att ljuga för Quantina? (mellan raderna)
- Hur kan Quantina veta att Musse och Helium är kungliga? (på raderna)
- Vilka är det som kan få komma till Landet Mittemellan? (på raderna)
- Vad heter landet som Musse, Helium, Sigge och Vildklo kommit till nu? Vad är det för slags värld? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** För att kunna ta sig mellan de olika världarna i Människovärlden måste man hitta rätt teknik och sin personliga styrka. Vad kan en "personlig styrka" vara? Vad är din personliga styrka (kanske har du flera)? Och hur kan någons styrka vara en annans svaghet? (bortom raderna)
- Varför tycker Helium att det var coolt av Vildklo att fortsätta kämpa för att ta sig till Zoodalien? (mellan raderna)
- Varför ryser Musse när han hör ordet "tålmod"? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vad kan ordspråken i rutan nedan betyda? Kan du några fler ordspråk?

Ordspråk

Ett ordspråk är en lite klurig mening med kloka ord. Quantina säger till exempel "Den som väntar på något gott, väntar aldrig för länge." Andra ordspråk är:

Alla goda ting är tre.
Allt är inte guld som glimmar.
Borta bra men hemma bäst.
Den som gapar över mycket mister ofta hela stycket.
Hungern är den bästa kryddan.
Mycket ska man höra innan öronen trillar av.
Tiden läker alla sår.
Man kan inte lära en gammal hund att sitta.

STOR TRUT

- Hur kan Quantina veta vad de andra tänker och vill? (mellan raderna)
- Vad är det som gör att Quantina känner att Bolldozer är farligare än vad man kan tro? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Quantina säger att hon är trygg i sig själv. Vad menar hon? Hur är man och hur känner man sig när man är trygg i sig själv? (bortom raderna)
- Musse saknar sina föräldrar så mycket att han inte kan beskriva det. Har du haft en sådan känsla någon gång? (bortom raderna)
- Varför säger Helium att de inte har något annat val än att åka till Bulldozer, trots att det verkar så farligt? (mellan raderna)
- Vad ställer Quantina för villkor för att hjälpa Musse och Helium? (på raderna)
- Beskriv Stortrut med hjälp av texten och bilden på s. 145.
- Varför tycker Musse och Helium att det är så roligt att Stortrut inte kan flyga? (på raderna)
- På vilket sätt tycker Musse, Helium och Sigge att Stortrut är modig? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vad är mod? Berätta vad du tycker är modigt? (bortom raderna)

Fakta om sengångare

Sengångaren är ett litet djur som lever i regnskogen. Den tillbringar nästan all sin tid hängandes upp och ner i träden. Den gör allt på huvudet: sover, äter, parar sig och föder sina ungar. En sengångare klättrar bara ner från träden en gång i veckan för att kissa och bajsa. Sengångare sover en stor del av dygnet. Även när de är vakna, så rör de knappt på sig. De är så slöa och långsamma att det växer alger på dem.

MÅ-BRA-GLOBEN

- Hur kan Stortrut känna igen Quantina sedan tidigare? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Stortrut tror inte riktigt på sig själv. Vad menas med det? Varför är det viktigt att tro på sig själv? (bortom raderna)
- Varför tror Stortrut först att det är ett skämt att han ska flyga Musse, Helium och Sigge till Bulldozers högkvarter? (mellan raderna)
- Vad tycker du om Stortruts må-bra-glob? Om du hade en sådan, när skulle du använda den? (bortom raderna)
- Vad kallar Stortrut miniatyrhuset i må-bra-globen för? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Quantina säger till Stortrut att löser man ett problem åt någon så gör man inte bara den glad utan även sig själv. Vad tycker du? Hur känns det när man hjälper någon annan att hitta en lösning? (bortom raderna)
- Kan Stortrut flyga eller inte? (mellan raderna)

DEN ÅLANDE FÅGELN

- Varför vill inte Sigge att Stortrut ska se att han skrattar? (mellan raderna)
- **Diskutera och gör tillsammans:** Musse får en ”sträng blick” av Helium. Hur ser en sträng blick ut? Prova att ge varandra stränga blickar. Och snälla blickar! (bortom raderna)
- Beskriv hur Stortrut tar sig upp för trädet. (på raderna)
- **Gör tillsammans:** Siggas röst är full av beundran när han berömmar Stortrut. Ge varandra komplimanger och tänk på att rösten ska låta positiv och verkligen förstärka det du säger.
- Hur många försök gör Stortrut att flyga innan han klarar det? (på raderna)

STJÄRTEFJÄDERN OCH FJÄRTEN

- Varför blir Stortrut tveksam till om han kommer klara flygningen till Bulldozers ö? (på raderna)
- Varför bör Stortrut äta mycket fisk och dricka massor av vatten innan de ger sig av till ön? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vad kan hända med kroppen om man inte äter och dricker tillräckligt innan man ska göra något fysiskt ansträngande? (bortom raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Quantina säger att det är viktigt att Musse, Helium och Sigge samarbetar och lyssnar på varandra om de ska klara av uppdraget. Varför är det så viktigt när man ska göra något tillsammans? (bortom raderna)
- Vad menar Quantina med att ”teamwork är allt”? Kan du ge exempel på teamwork t. ex. i skolan, hemma, på fotbollsträningen ...? (bortom raderna)
- Vad menar Stortrut med ”missförstå mig rätt? (mellan raderna)
- Hur visar Stortrut Musse, Helium och Sigge att han är en riktig vän? (på raderna)
- Varför bör inte Musse, Helium och Sigge berätta för Bulldozer att de har träffat Quantina? (på raderna)

SYLVASSA TÄNDER

- Varför vill inte Stortrut visa att han är rädd? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Quantina säger till Musse, Helium och Sigge att de ska följa sina hjärtan och sin magkänsla. Hur gör man när man följer sitt hjärta? Vad är magkänsla? Vad är motsatserna – att inte följa sitt hjärta och magkänsla? (bortom raderna)
- Hur upptäcker Sigge att det som de trott var delfiner är hajar? (på raderna)
- Hur kommer det sig att Stortrut tappar höjd och flyger närmare och närmare vattenytan? (på raderna)
- Varför kan inte Drontaklumpen rädda dem genom att förvandla sig till en båt? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Alla blir besvikna när Heliums protectorkula inte fungerar, även Musse. Varför skulle han, om det varit annorlunda, blivit skadeglad? Hur är man när man är skadeglad? Vad är det för skillnad mellan skadegladje och äkta glädje? (mellan/bortom raderna)

EN KISSANDE Ö

- "Det var nära ögat" säger Stortrut när han landat. Musse förstår inte vems öga han menar. Förstår du? Vad menar Stortrut egentligen? (mellan raderna)
- Varför ger sig hajarna iväg? (på raderna)
- När och hur förstår Stortrut att det inte är en ö utan en val som de landat på? (på raderna)
- Vad sjunger valen om? (på raderna)
- Vad menar Helium med att Stortrut "lurade rumpan på en fis"? (mellan raderna)
- Hur gör Stortrut när han ska lyfta från valen och inte har något högt att hoppa från? (på raderna)
- Varför är det så viktigt för Stortrut att kunna hjälpa Musse, Helium och Sigge? (på raderna)
- Hur kommer det sig att ön ser helt svart ut på håll? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vad tror du skulle hända om Musse, Helium, Sigge och Stortrut valde att flyga iväg istället för att landa på fladdermössens landningsbana? Vad är det fladdermössledaren hotar om? (mellan raderna)
- Hur kommer det sig att Musse, Helium, Sigge och Stortrut gör som fladdermössledaren ropar till dem i megafonen, trots att han skriker så otrevligt? (mellan raderna)

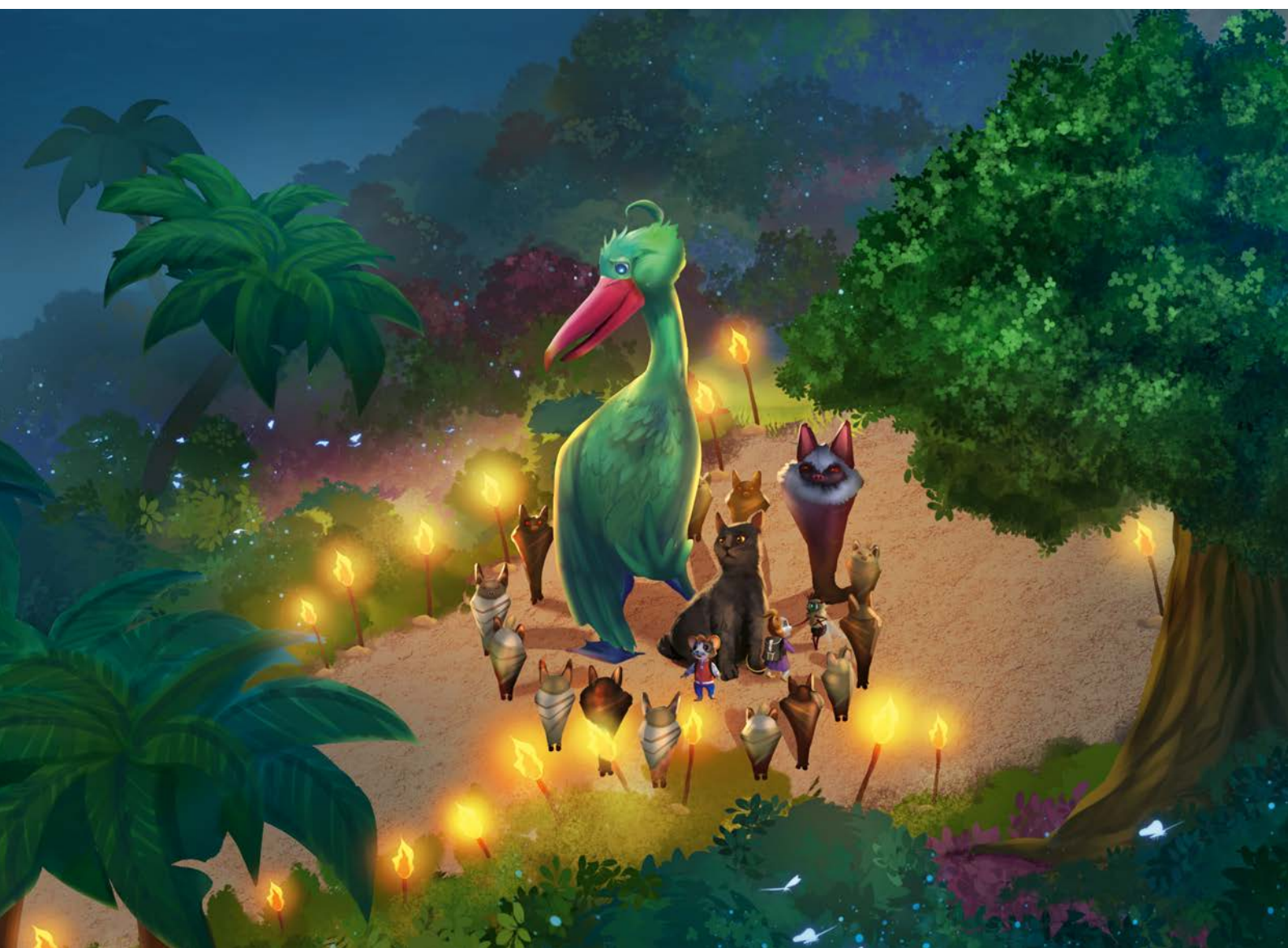
Fakta om valar

Valen är inte en fisk, även om den ser ut som det. Valar är däggdjur. De andas som alla däggdjur med lungor. Men lungorna är stora, så valen kan hålla andan lång tid under vattnet. När valen ska andas höjer den toppen av sitt huvud över vattenytan och blåser ut och blåser in luft genom ett andningshål. Det är när valen blåser ut som det sprutar vatten.

BULLDOZERS HÖGKVARTER

- Varför var inte Stortruts landning lika bra som hans tidigare landningar? (på raderna)
- Hur kommer det sig att Musse, Helium och Sigge börjar skratta fast att det är läskigt, och inte alls roligt, när de landar på ön? (mellan raderna)
- Hur kan Helium låta så kaxig trots att hon är livrädd när hon pratar med fladdermössledaren? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vad kan det vara som gör att man skrattar eller blir kaxig när man egentligen är rädd för något eller någon? Har du varit med om det någon gång? (bortom raderna)
- Musse tycker att det känns som om att han är med i en skräckfilm. Vad menar han med det? Varför känner han så? (mellan raderna)
- Varför blir Musse, Helium och Sigge så förvånade när Bulldozer till slut visar sig? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Har storleken på ett djur eller en människa någon betydelse när det gäller att vara farlig? Ge exempel på ett stort och farligt djur. Ge exempel på ett litet och farligt djur. (bortom raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vad tror du kommer att hända nu? Kommer Musse, Helium, Sigge och Stortrut komma levande från ön och kommer de få veta något som kan leda dem till Musses och Heliums föräldrar?

TÄNK POSITIVT – FYLL MÅ-BRA-KONTOT

SAMLA POSITIVA ORD

Låt eleverna skapa ordsamlingar med för dem positiva ord, kanske som små dikter. I de grupper där eleverna ännu inte skriver, så gör det tillsammans på whiteboarden. Läs upp, en och en, eller körläs orden på tavlan.

SJÄLVPORTRÄTT MED TANKEBUBBLOR

Eleverna ritar sig själva i mitten på ett papper. Runtomkring målar de tankebubblor som de fyller med text eller bild på saker som gör att de mår bra. Visa för varandra! Tipsa varandra!

HUMÖR-LÅDA

Det kan vara svårt att läsa av varandras humör. Samla kort i en låda som visar olika sinnesstämningar, genom text, bild eller olika färger. Korten kan hjälpa eleverna att visa hur de känner.

POSITIVA PLANSCHER

Eleverna får rita och skriva om sig själva till fasta rubrikerna:

Jag är bra på ...

Jag kan ...

Jag gillar att ...

Jag mår bra av ...

Jag tycker om färgen ...

Jag tycker om årstiden ...

Min favoritlek är ...

Mitt favoritämne är ...

Min bästa leksak är ...

Vänd på det och låt eleverna skriva om en kompis.

VISA UPPSKATTNING OCH GE BERÖM

Öva på att ge varandra komplimanger och visa uppskattning. Eleverna sitter i en ring och du ber dem tänka på något snällt och positivt de kan säga om varandra. Vill ingen börja med att vara den som får beröm får du vara den personen. Alla elever ska i tur och ordning ge dig en komplimang.

SKRIV NÖJD-DAGBOK ELLER NÖJD-LISTA

Eleverna får lista ett antal händelser och/eller saker som de är nöjda med, som gör dem lyckliga. Det kan vara allt från "min hund" till "idag slapp jag skoskav".

SKRIV EN BERÄTTELSE

Eleven är huvudpersonen i en berättelse där andra hela tiden ger hen beröm som "Du är schysst", "Du är en jättebra kompis", "Jag tycker du är fin" etc.

BRAIN BREAKS

Fysisk aktivitet påverkar alla positivt. När man är fysiskt aktiv sker en ökad frisättning av ämnen som endorfiner och dopamin. Det räcker med fyra minuters träning för att kroppen ska börja frisätta en ökad dos av dopamin. Så låt eleverna ta en brain break lite då och då! Ge hjärnan en liten paus och utför en kort aktivitet.

RÖRELSEBINGO

Spring uppför en trappa – och ner igen	Lägg dig på golvet och rulla från ena väggen till den andra	Spring två varv runt ett hus
Spring ikapp med någon till ett träd	Sätt på din favoritlåt och tokdansa tills den tar slut	Hoppa jämfota så högt du kan 10 gånger
Klättra i ett träd eller i en klätterställning	Gör tre kullerbyttor (framåt, bakåt – eller både och)	Bli en lång spagetti och en liten, liten köttbulle

EN RAD = Upp och hoppa lilla loppa!

TVÅ RADER = Du har spring i benen och myror i brallan.

FULL BRICKA = Stark, snabb och smidig – du är som en superhjälte!

AVSLAPPNINGS- OCH ANDNINGSÖVNINGAR

Alla övningar är bra att upprepa några gånger.

ANDAS MED ETT GOSEDJUR

Eleverna ligger ner eller sitter bekvämt med benen i kors och lägger/håller ett gosedjur på/mot magen. De andas in genom näsan och ser då hur gosedjuret lyfter lite. Utandningen sker genom munnen ..

BLÅS UPP EN BALLONG

Eleverna sitter på stolar och har raka ryggar. Be dem blunda och låtsas att de ska blåsa upp en stor ballong. De ska andas in genom näsan och andas ut genom näsan, samtidigt som de "ser" framför sig hur ballongen blir större och större.

Övningen är lite knepig eftersom det naturliga är att andas genom munnen när man blåser upp en ballong. För att underlätta kan du säga att de ska andas in genom näsan och blåsa ut med putande läppar.

VÄS SOM ORMAR

Även här ska eleverna sitta på stolar och ha raka ryggar. Be dem lägga händerna på magen och andas djupt medan du räknar högt till fyra. Eleverna ska märka hur magen sväller. Sedan släpper de ut luften genom att låta som en orm – de väser så länge de kan.

ANDAS SOM ELEFANTER

Eleverna står upp med benen något isär. Förklara att de ska vara elefanter och andas som de gör. Barnen ska andas in genom näsan, samtidigt som de lyfter armarna som om de är elefantens snabel. På samma gång ska de försöka få magen att svälla upp. Därefter andas de ut, för ner armarna och lutar sig lite framåt så att "snabeln" sjunker in.

ANDAS SOM HUMLOR

Andas in genom näsan. Andas ut genom munnen och skapa ett långt MMMM-ljud som låter som en flygande humla. Här kan man också prova att hålla händerna för öronen så hör man sin alldeles egen humla.

ANDAS SOM KATTER

Här ska eleverna stå på alla fyra, som om de vore katter. Därefter ska de andas genom näsan och märka hur deras magar sväller och ryggraden sänks. Sedan andas de ut genom munnen för att känna hur deras magar töms och ryggen återigen reser sig.

SJÖSTJÄRNAN

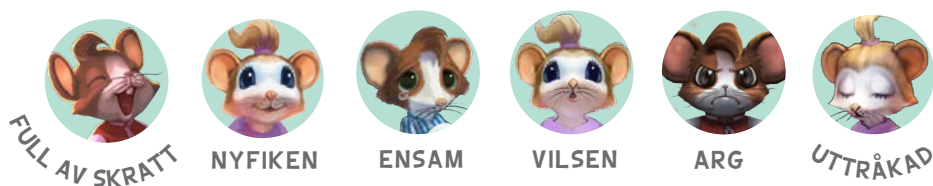
Eleverna ska ligga ner och ha gott om plats för att kunna sträcka ut armar och ben utan att stöta emot varandra. Nu ska de låtsas att armar, ben och huvud och nacke är sjöstjärnans fem armar. Eleverna tar ett djupt andetag ända ner i magen samtidigt som de sträcker ut sina fem armar, som en sjöstjärna. Sedan andas de ut och slappnar av och låter alla spänningar sugas upp av golvet, ”stranden” som de ligger på.

VISA KÄNSLOR MED KROPPEN

KÄNSLOKORT

Samla kort i en låda med text eller bild, beroende på din grupp. Korten beskriver/visar olika känslor. Du kan dra ett kort i taget och be eleverna att samtidigt visa känslan med sina kroppar och ansikten. Alternativt drar eleverna kort och visar känslan med sitt kroppsspråk, kompisarna gissar.

Övningen kan också byggas ut med att eleverna hittar på en händelse som får dem att känna det som står/visas på kortet.

SPEGELN

Dela in eleverna i par och bestäm vem som ska börja göra rörelser. En elev gör rörelser och den andra är spegelbild och ska göra likadant. Efter en stund byter de.

TACOS

Eleverna bildar en ring, en elev ställer sig i mitten och säger en maträtt t. ex. tacos. Eleverna ska nu med kroppsspråket visa om de gillar maträtten eller inte. En ny elev får ställa sig i mitten och säga en ny rätt.

KÄNSLOKULL

Utse en elev till kullare som jagar de övriga. Har man blivit kullad ska man ställa sig på stället och uttrycka en känsla, t. ex. glad, ledsen, trött, arg etc. För att man ska bli friad måste någon komma och uttrycka samma känsla som den som blivit kullad. Man kan inte bli kullad när man befriar.

GLÄDJEbingo

Berätta en rolig historia	Gör dina bästa grimaser framför spegeln	Ge någon en komplimang
Hjälp en kompis med något	Få någon att skratta så den kissar på sig (nästan räcker)	Hitta på en ny lek utomhus
Hitta på en ny lek inomhus	Gör det roligaste du vet i 10 minuter	Peppa någon att våga något eller att tro på sig själv

EN RAD = Bingo! Du är en kul prick.

TVÅ RADER = Delad glädje är dubbel glädje.

FULL BRICKA = Du är så rolig att jag trillar av stolen!

